

Knjižnica kr. sveučilišta

Zagreb

JRSKI LIST

God. XIX.

U Samoboru, 15. prosinca 1922.

Br. 24.

„Samoborski List“ izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. — PRETPLATA na cijelu godinu iznosi 60 K. — Plativo i tužno u Samoboru.

Uprava i uredništvo nalazi se OLAVNI TRG br. 3 (tiskara S. Šak.)

ODLAGANJE prima uprava preta ojedini. Za oglaš, koji se više puta umetne, daje se dodatni popust. Iskopci se ne vraćaju.

Iz trgovišnog zastupstva.

Izvišćaj sjednice održane dne 15. studenoga (1922.)

(S. ršetak)

Na dnevni red dolazi druga točka:

Zakup opć. pješčanika.

Načelnik predlaže zastupstvu zaključiti imade li se pješčanik ponovo staviti na dražbu ili dati dalje dosadnjemu zakupniku g. Bartolću. — Zast. Kocić je mišljenja da se ponovo traže zakup pješčanika g. Bartolću, koji je u ovoj godini točno izvršio sve obaveze ugovora. — Zast. Košak veli da interes opć. ne traže, da se rasp. be natječaj. — Prima se.

Razno.

Nač. javlja da je 7. o. m. sazvaop gospodaraki odbor. Ovaj je zaključio, da se murve kod klonice i u Topličkoj ulici imadu okupštit, a jedina na livadi B.čana, koja smeta kolni prolaz, posjeći. — Prima se.

Nač. javlja, da je na poziv stolarima, glede potrebe škole (ormar, klinčanica), te pod u župnoj crkvi, dobio samo jednu ponudu i to od Franje Kuhara, koji je pripravan ove poslove obaviti za svotu od 13410 kruna. — Općinu Podvrh trebalo bi pozvati da i ona doprinese svoj dio kod troška za pod u crkvi, pošio i djeca iz ove općine imi trebaju. — Zast. Hrčec predlaže da se ovo putem kot. oblasti zatraži od opć. Podvrh, jer ova nema zastupstva. — Zast. Lang drži da će se to onda predugo zavući.

Zastupstvo zaključuje, na prijedlog načelnika, da se pod dađe nač. niti, a naknadno poduzmu korak, da i općina Podvrh svoj

dio doprinese. Da pako ne bude prigovora neka se pozovu još neki stolarski obrtnici da podnesu svoje ponude.

Prema zaključku zastupstva dao je načelnik izviditi mosnu vagu, te se ustanovilo da treba izmijeniti težaje vage (Lager) te će popravak mosne vage iznositi oko 11000 K. Pita, da li zastupstvo odobrava ovaj trošak. — Odobrava se.

Načelnik čita molbu Marka Žurkovića, da mu se opć. oranica, koju on ima u zakupu i koju je on očistio i uredio, da se na dalje 3 godine u zakup. Gospodarski odbor odbio je ovu molbu. — Zast. B.čan predlaže, da mu se ponovo iznajmi. — Zast. Košak protivi se tome, jer to nije u interesu općine. — Zast. Šolc predlaže, da mu se obzirom nato, jer je on ovu oranicu uredio, na daljnju godinu dana iznajmi. — Prima se.

Ostale pak oranice koje se imadu izdražiovati, neka se izdaju na 5 godina.

Nač. izvješćuje, da su tavani općine imadu oko 50 komada starih prozora i vrata koji badava tamo leže, te veća količina starih novina. Predlaže, da se to putem javne dražbe proda. — Prihvata se.

Gospodarski odbor ponovo predlaže, da se od kot. oblasti zamoli dozvola, da se u opć. šumi posječe osobeno drvo i kolje, te redovita potreba ogrjevnog drva. Sako drvo i kolje imade bi se prodati. — Prima se.

Gosp. odbor predlaže da se na Topcu posječe jablan, koji bi se upotrijebio za israubu kiupa na tržištu. — Prima se.

Načel. predlaže, da se u Subodolu ovaj kompleks, koji je lazi izgorio, posadi smrekvom. — Prima se.

† Dr. Stevo pl. Orešković.

(S. ršetak)

Sievane dragi! Ljeto tu te vrietit roditi, hladnom te burom odnjehale, a ubavi Samobor — u komu imad sve svoje mije — zagrlilo te i u svjetnome svom naručju upokojio te na vječni sanak. Snivaj u njem slatko i blago, imao si je bila liha, biaga i plemenita duša, koje dah mirit će jošte dugo medju nama i čuvati te u nezaboravnoj uspomeni. Dolazit ćemo na grob tvoj, kvasiti ga sahranama susama posvećujući njima tvoja plemenita djela.

Stevan Orešković potječe iz lične plemićke obitelji od Breitenberga. Rodio se 20./8. 1866. u Perušću. Članovi ove plemićke porodice spominju se već nekoliko stoljeća naštrg počam od 16. st. Borbu se na raznim evropskim ratovima, naročito u borbanama s Turcima, gubio život svoje ali stekao priznanja i visoka odlikovanja, pa plemstvo i barunat.

Iz škole i iz svijeta donesoše u Liku mnogo nove i čvrste civilizacije i stupiše u

ženidbene veze sa svjema poznatijim ličnim porodicama. Sin Ivana i Marije rođena Rukavina V. Jovgrajak, kćerke poznatog generala, jest Toma (on je bio u školama drug svojih rođaka braće Filipovića), kasnije kod kuće vlastelin i narodni zastupnik, a sin Tome i Emilije rođ. Šajatović, bari u Francuskoj oroboto obrazovanog časnika Mate Šajatovića, jest naš pobožnik Stevan Orešković. Osim njega bilo je još dvanaestoro braće i sestara. Gimnazijako je nauče svršio u Senju, Zagrebu i Vinkovcima, bio je veoma dobar djak, ali zbog odviše istrošenog Hrvatsva svoga u mislenim i političkim pokretima morao je kačiti otk. 1888. nastupao je u Vinkovcima, a potom je stekao pravo na zagrebačkom sveučilištu, gdje je s odličnom uspije sve teptio i kasnije stekao doktorski prav.

Posvetiv se sudstvu stao je kao pristubnik kod sudb. stola u Gospiću (1888), kod notar. suda u Utroču (1891.), te sud. stola u B.lovu (1893.). God. 1893. imenovan je sud. prvomom kot. sudu u Gospiću, 1894. pridružen je državnom odvjetništvu u Zagrebu, a 1897. u B.lovu. Potom

Graditelj Rabas Alexander iz Zagreba, pripadnik čebo-slovačke, molit da ga se primi u zavičajnu savez. Njegova je majka rođena samoborka, a i teta mu je samoborka. Zavičajnost mušas mu je radi polaganja praktičnog ispita. — Prima se.

Janko Klečić molit opet da mu se povisi sbočka potpora. — Odbija se.

Sportski klub „Okie“ molit, da mu se dozvoli u Parku urediti igralište, t. j. da mu se predaja čitava zrajni. — Zast. zaključuje da klub „Okie“ podnese nacrt o tom igralištu, pa da gospodaraki odbor onda ovu stvar izvidi i prijedlog podnese.

Kućevlasnici iz Gajeve ulice molit da im se popravi bunar. — Zaključuje se bunar popraviti.

Stjepan Debeljak molit, da se javni izljev u Šmidhenovoj ulici prenese na drugu stranu ceste. — Gradjevni odbor imadu stvar izviditi.

Nač. čita molbu gdjice Erbežnik, da joj se iznajmi prostorija u trgovišnoj zgradi. — Zast. zaključuje, da joj se iznajmi polovica ove prostorije uz uvjet, da si istu sama, dađe prograditi. Najamnika se ustanovljuje kako je plaćao najamnik Strmeš, koji je u istoj bio. Gdjica Erbežnik mora ali zatražiti dozvolu stonarskog ureda.

Bartol Vuković molit, da mu se povisi plaća kao zastupcu sveučilišta. — Zast. Zjanić veli da bi se ipak upotrebilo nešto utice nekakve bolje odvijetiti. Predlaže da se predvo gradjevni odbor, da obidje čitave mjesto, te ustanovi mjesto, gdje se imadu postaviti svjetiljke i podnese zastupstvu za ove preobme. — Zast. Šolc predlaže, da se stupovi na plućama na Zagrebačkoj ulici odobrava. — Ova se prijedloga prihvataju. — Vukovića se treba nabavi odijelo.

se vratio sudstvu te od 1898. do 92. službovao kao pristav te kao upravitelj kot. suda u Samoboru, gdje se 22./IX 1894. vjenčao s ženom Tomičevom. 1892. promjenio je kot. sudu u Zagrebu te je još iste godine imenovan tajnikom banakog stola u Zagrebu, gdje odo do proljeća 1903. Nako je pušao kao sud. vijetnik i razr. sud. stola u B.lovu, odakle je 1904. promjenio sud. stolu u Zagreb, a god. 1905. stupi na svoju molbu u mir, da se je mogao stamo nastaniti u Samoboru, gdje je 1907. djelovao kao branitelj, a od g. 1908. kao odvjetnik.

U službi svojoj bio je rovan te bavljen i uređivan, što potvrđuju plemićki potvrde svih njegovih sudbenih sud. činova, ali ipak — kako već rekohmo — kao pristavnik Stjepanovićov viđe je puta stekao, bio ministar i promjenio. Umi svoji odvjetnički poslovi namerno se bavio gospodarstvom i uređi najbivijeg reda napola ga vidio kašati te ga u Zagrebu na listici 26. studenoga 1922. istogla iz bruga ljubljanskoj supruge Jelene i predragog staka Dra. Štefca i ostale brojne roditelja.

Demne vijesti.

Ženska stručna škola. Pošto je učiteljica ove škole gđa. Danica Mežnarić, iz dopusta, nastupila svoju dužnost, započela je opet redovna obuka 9. o. m. j. Pozivaju se roditelji, da svoje kćerke što više upisuju u ovu školu i da ih marljivo šalju, kako bi im rad u školi donio što više koristi u budućem životu.

Langovoj zakladi za siromašnu školsku djecu darovali su nadalje: 83. oo. franjevci (po o. Šimunu) 120 K; dar jednoga člana kluba „Orguljice“ 400 K.

Dar školl. Gosp. Kazimir Kopsa, vlasnik košaračke industrije u Samoboru darovao je košaru za papir za školsku pisarnicu.

Dar. Obitelj pok. Antuna Filipca darovala je, da počasti uspomenu svoga miloga pokojnika, Podružnici Saveza kršć. socijala u Samoboru, koji su korporativno prisustvovali sprovedu svog utemeljiteljnog člana, 1000 K.

Savez hrv. obrtnika proglasio je dan 17. prosinca obrtničkim danom, te pozivlje sve svoje podružnice da se toga dana održe skupni sastanci. Na ovim se sastancima ima povesti riječ o najvažnijim obrtničkim pitanjima te manifestirati sloga i solidarnost kao i ozbiljno zanimanje za pridizanje obrta i jačanje klase svijesti obrtničkoga staleža.

25. godišnjica vatrogasne službe. 4. o. m. j. navršilo se 25. godina, što se ovdašnji zapovjednik vatrogasnoga društva u Samoboru, Bogumil Tomi nalazi u službi vatrogasnoga društva. Požarna četa pod vodstvom vodje Unetića pozdravila ga tom prilikom u vatrogasnom spremištu iz održane teor. vježbe. Svečar je odgovorio, da će rado, kolikogod će mu sile dopustiti, i dalje raditi za ovo društvo, čiji napredak — reče — ne ovisi o njem, nego o svim članovima i njihovom maru, koji su na sebe preuzeli plemenitu zadaću: odbranu i utka samoborskoga gradjanstva

Iz Samoborske štedionice. Prema odredbi Ministarstva trgovine i industrije od 30. rujna o. g. VI. br. 4493 imaju novčani zavodi počevši od 1. siječnja 1923. svoje knjige voditi u dinarskoj vrijednosti. Prema tomu imaju se dosada u krunama vodjene knjige i računi koncem ove godine završiti i prenositi obaviti u dinarima.

Budući da je ovaj posao skupčan sa znatno većim gubitkom vremena nego to biva obično, to Samoborska štedionica umoljava svoje uložitelje kao i ine svoje mušterije da svoje štedioničke poslove za ovu godinu izvole obaviti najdulje do 27. o. m. j. tako da bi zavodu preostalo od 28. do 30. o. m. j. dovoljno vremena za gornji posao.

Ujedno se svi oni koji imaju mjenbene poslove umoljavaju da poslije 1. siječnja 1923. predlažu svoje mjenice ispostavljene samo u dinarskoj vrijednosti.

„Hrvatski Sokol u Samoboru“ priredjuje u srijedu 26. prosinca (na Stefanje) u svim prostorijama pensiona „Lavice“ „Akademiju“ s plesom uz sudjelovanje vlastite fanfare. Raspored: 1. Članice sa cvjetnim lukovima 2. Odio članova na konju. 3. Članice proste (ritmičke) vježbe. 4. Odio članova, na ručama. — Društveni gospojinski odbor nastojat će također sa svoje strane oko udobnosti i usavršenja zabave. — Ulaznina 20 K po osobi. — Početak u 8 sati na večer. — Posebni pozivi ne će se slati.

Silvestrovo veče. Podružnica Saveza hrv. obrtnika zaključila je dne 7. o. m. j. da priredi Silvestrovo veče u prostorijama Hrv. Sokola i pjevačkoga društva „Jeka“. Zaključeno je zamoliti oba ova društva za sudjelovanje kod ove zabave. Bit će uređen

ugodan buffet a pokrbljeno je i za ostale ugodnosti cijem općinstva — Podružnica Saveza hrv. obrtnika djeluje u Samoboru u više slučajeva i u interesu ostaloga našeg gradjanstva, pa je nade da će naše gradjanstvo brojno pohoditi ovu zabavu.

Zabava Pučke čitaonice što ju je priredila 26 studenoga bila je vrlo lijepo posjećena. Večer je počela s tamburaškim produkcijama, pa su sve točke odigrane precizno i skladno, za što ide osobita hvala dirigenta g. Bernarda Strojca. Tamburaši izazvani dođali su još neke tri točke a završile s Lijepom našom, koju je općinstvo saslušalo stojeći. Izatoga prešlo se na prikazivanje poznate šale:

„Začarani ormar“ od Mlera. Prikazivali su gđ. Micika Košica (Ljubica) Ignacije Rozman (Nježin muž), Regina Ceraj (sobarica Karolina), Milivoj Presečki (brat Ljubčin), Eugen Košak (Grgo), Stanko Ferik (kovač Mato)

Svi su svoje uloge vrlo dobro odigrali; pobudili mnogo smijeha, veselosti i odobravanja. Oko uvježbanja požrtvovno se tralja i ovaj put gđica. Levak.

Pozornica je bila ukusno uređjena i u narodnom stilu.

Zabavama ove vrste ovo društvo bez sumnje najbolje propagira i unapređuje svoje kulturne zadatke. A u tom radu i staranju zavrjeduje svesirana potpora.

Iz vatrogasnoga društva. 5 o. m. j. bio je u Zagrebu sprovod tamošnjeg vatrogazovjednika Kelemena, čijem je sprovodu prisustvovalo iz Samobora 2 vatrogasaca. Bilo vatrogasnih odjela iz raznih mjesta; svih oko 250 požarnika. Na sprovodu je imao zapovjedništvo nad izaslim vatrog. četama samoborski vojvoda Bogumil Tomi. Glazbu je dalo vojništvo.

Dobrov. vatrogasnom društvu u Bregani pristupili su nanovo kao članovi utemeljači po 100 K gđ. Filip Šimec, Tereza Šimec, Vladimir Šimec i Milan Zjalić.

Malo više takta! Primamo: Jedno skroz kulturno društvo priredjuje koncert sa diletantskom predstavom. Nekoliko članova toga društva žrtvuje se i — prkoseći svakoj nepogodi vremena — hrii danonice na urečeni sasianak i drži kroz 2—3 tjedna višesatne pokuse, da zasnovana zabava što bolje uspije, a sve to samo u cijju, da društvu, koje materijalno oskudjeva, namakne toli potrebna sredstva, da uzmogne plaćati stanarinu, da si nabavi drva za ogrjev, knjige i novine za čitaonicu i skupa glazbala i kajde za svoj tamburaški zbor, ovu čistu i milozvučnu narodnu glazbu.

Pojedini članovi odbora troše svoje skupocjeno vrijeme, da pripreme gradjanstvu jednu ugodnu zabavu večer.

Primiče se dan zabave. Isti i odhronici i njihovi pomagači otulaze od kuće do kuće toplo skrovišta naših gradjana, nudjajući im ulaznice za zabavu i posjećuju iz osobitih obzira najprije kuće obitelji, da osiguraju prva i najbolja mjesta. Pa što smo dočuvjeli? — U jednoj, inače vrlo uglednoj kući — na naše nezizmerno iznenađenje — rekoše nam: Uzet ću dva sjedala i, reda pa ako ne budemo ja i moj muž došli, poslat ćemo naše sinčavke. U drugoj nam kući dodade ne rekoše ništa, ali vrže također dva sjedala i reda i poslaše — kočijaša i kuharicu, da zapreme dva od najboljih mjesta u gledalištu.

I tako se dogodilo, da su pred vidjetima gradjanima sjedili domaćinski omi, koji

nam na ovaj osobujni način htjedoše iskazati svoje simpatije.

Jedno skroz kulturno društvo, kakvo je „Pučka knjižnica i čitaonica“ zaslužuje zaista malo više obzira, a u prvom redu čekujemo to od naše inteligencije. K—k.

Nešto o lugalima. Čitajući već vještata u novinama kako je gdjekoji pucao i ubio čovjeka ili dijete za malu travu, ako si djeca nabere granje, da si založe vatru i t. d. Dotičnik sigurno mišljaše kad imade pravo da nosi pušku, da smije i pucati. Kod nas je kontumac pasa kad moraju biti svi psi privezani, a i providjeni brancem, ne smiju se voditi u javne lokale. To ne vrijedi za naše lugare već mu ide pas kuda hoće bez brance i bez uzice. Ne vrijedi ni opomena gostioničara, pa se jedan lugar izjavio gdje su nemu vrata otvorena, tu su i njegovom psu. Ovih dana je jedan digao pušku na svog sina da ga ubije, ali mu ovaj istrgaše iz ruku i svu razbije. V.

Kino „Lavica“ Samobor. Nakon odulje stanke naš će domaći Kina opet započeti sa predstavama. Vlasnik kina gosp. Kopsa nabavio je novi motor na benz. pak se kod pokušne predstave ustanovilo, da su slike vrlo lijepe i izrazite. Kako je vlasnik kina uvijek nastojao da što ljepše komade pribavi za naše općinstvo, to se nadamo, da će to nastojati i ubuduće. Prva će predstava biti „Gvozdena pesnica“. Ovaj je film ovih dana prikazivan u Zagrebu sa velikim uspjehom. Radi velikog poskupljenja filmova razmjerno će biti povišene i cijene ulaznica.

Izgubljena je na kolodvoru ili do gostionice Bačan, desna crveno-žuta rukavica od kože. Pošteno nalaznik umoljava se istu predati uz nagradu u upravi našeg lista.

Zaručeni. Gosp. Maden Stade, dr. činovnik, i gđica. Mihaela Majcen, prosinac 1922. Dalmacija-Zagreb.

Ciganska posla i lakovjermi svijet. Došao neki ciganin u selo Podrth, gdje se namjerio na seljaka Juru Bošnjaka. Isprpovijedao mu, da je ukradio neke 2 milijuna K novaca pa da je za ovu milijunsku kradju bio i pritvoren. Došao je da je prisegao da nije ukradio pa sada ne će u taj novac dirati jer ne bi imao sreće buduću da je položio krivu prisegu. Ponudi za to Juri milijune za 6000 K našto je Bošnjak pristao, no nije imao dosta novaca već si je morao i pozajmiti 4000 K i dao cigi oko 5200 K. Iza toga podje sretni seljak sa svojom kćerkom u ciganske šatore po novac; po milijune. Jedna ciganka i pod toga čestitoga šatora imala je jednu vreću pusa i natpanu. Vreća je bila na jednom mjestu potrgana a kroz onu „slučajnu“ rupu virila je prava pravcata banknota od 100 Dinara. Mišeći Juro da je položio vreću, uze vreću, ali u njoj mjesto milijuna samo 100 Dinara. Cigani milijeneri išezdoše netragom, a s njima i Bošnjakovi novci.

Na isti način je prevario i Zurko Nikolić Srjepana Raklića iz Dabrave te izmamio od njega 2600 K. V.

Umrli u župi Samoborskoj od 1.—15. prosinca 1922. Magdalena Poređen, 76 god. Samobor. Mijo Tomljanović, 66 god. Samobor. Apolonija Štip, 14 god. Mala Jazbina. Miroslav Škroboš, 30 god. Mala Jazbina. Ana Mihalinec, 69 god. Hrastina. Franca Šerić, 59 god. Vrhovčak. Katica Kolman, dijete, Hrastina. Ana Radovanić, 67 god. Hrastina. Anastazija Koletić, 63 god. Velika Rakovica.

O Sokolstvu.

Predavanje držano u „Hrv. Sokolu“ u Samoboru po bratu dru. M. Juranoviću dne 12 studenoga 1922.

Baš pred 3-4 tjedni je u svim zagrebačkim novinama puno pisano o slijedećoj Olimpijadi, koja će se godine 1924. održati u Parizu i za koju treba da se već sada živo sprema također hrvatski narod, naravno njegovi Sokolski i športski krugovi. To su veliki međunarodni gimnastički sastanci, sastanci tjelovježivača i športaša svijeta naroda, koji se natječu za prvenstvo cijeloga svijeta. Predsjednik našega olimpijskoga odbora i glavni nosilac brige oko priprema za Olimpijadu je već desetak godina dobro poznati, poštovan i solidni Sokol i sportaš dr. Franjo Bučar u Zagrebu.

Nazivi Olimpijada, olimpijski odbori olimpijska natjecanja itd., izvuku oti staroga i slavna grčkoga naroda, koji je još prije nekih 2500 godina svake četvrte godine održavao veličanstvene takozvane olimpijske igre u Elidi, u prekrasnoj dolini, pred gorastim hramom te prvoga reda umjetniom: Fidijim kipom gramevnika boga Zeusa. Olimpijske su igre bile velika grčka narodna svečanost i prava svetinja. Za nje su se sva grčka plemena neprestano vježbala i prijavljala, a to je nada sve povoljno djelovalo na plemenit razvitak tijela, posredno i duha. Za to su se u staroj Grčkoj odgojili ne samo prvi, slajni umci, već i prvi, najbolji vojnici, koji su kasnije podlegli samo svojoj neslozi protiv Makedonije, najzad pako gruboj silii premoćnih rimskih legija.

Utjecaj grčke kulture na cio svijet bio je golem u starom, u srednjem, naročito još u novom vijeku. Zato ih narodi staloše naslijedovati i u tjelovježbi. Kad je vrhunac civilizacije u 19. vijeku konačno donio željeznicu, parobrode, brzoljave itd., pak kad je time kao nestalo geografije i udaljenosti između pojedinih naroda i država, počele su narodi cijeloga svijeta i duševno zadržavati. U isto se vrijeme osnivaše velike gimnastičke organizacije među Englezima, Francuzima, Nijemcima, Talijanima, zatim među Šveđima i drugim sjevernim narodima. Porast gimnastičkih veza i organizacija silno je uplivao na narodnu svijest tih naroda te bio moćan faktor, koji ih je doveo u prve redove, da trajno odišuju sudivnom svijetom.

Slaveni su u tome bili žalostno zaostali. Među njima je u svakome pogledu prvi narod čekti, jer je najzapadniji te bio neposredno zagnat upliva zapadne kulture, a sačuvao ni najezue tataško-mongolskih i osmanlijskih horda. Kako je dakle kopće kolturno bio najnapredniji, tako je od svih Slavena prvi počeo s gimnastičkim odgojem i gimnastičkim organizacijama. Početkom 60-ih godina utemeljše Česi „Sokol“ u Pragu. Prvi i najzaslužniji organizatori bili su neumrii Tyš i Fojner. Uslijed tvrdoga i ustrajnoga narodnoga duha postadoše Češki Sokoli strah i trepet Nijemcima i njihovim Turnerima. Sokolske organizacije otuhvališe sve slojeve češkoga naroda, tako reći do posljednjega čovjeka, i po zaseocima, podigoše nezamjerno ponos, samosvijest, slogu i poštivnost, a nada sve ljubav za slobodom. I u svijetkom se ratu češke legije koje su se sastojale najviše od Sokolaa, postavise na svim frontama u borbi protiv centralne vlasti. Teške žrtve čeških Sokola urodile obilnim plodom. U svijetu češko ime visoko prodičilo, a kod kuće stetoše ujedinjenu, slobodnu, veliku domovinu, češku republiku, uzor reda, rada i napretka. Češka ce povijest zlatnim slovima sačuvati uspomenu na češko Sokolstvo, kojega stanoviti faktori nisu dođule dandanašnji jako prijateljski nagnali hrvatskomu Sokolstvu, ali to ništa ne smeta, a da ih po zaslugi ne bismo uzvisivali i uzdizali te da si ih ne bismo uzeli kao uzor Sokolskoga rada. Njihova današnja kriva upućenost gdje Hrvatstva proliče i popravit će se, i to time prije, što ljudskiji, ustrajniji i poštivniji bude naš sokolski rad.

Us čine prisuste do skora i braća Sloveni, koji su također bili izvrgnuti silnoj borbi protiv nedmoćnoga Nijemstva, a i pro-

tiv agresivnoga Talijanstva. Sokolstvo im je dalo puno počta i jakosti, da su, premda maleni, postali čvrstom stražom na granicama Slavensiva. Kod Slovenaca se je Sokolstvo također razširilo skoro do posljednjega sela, premda zadnjih desetak godina dobiše još neprikladnu u vlastitoj kući: t. zv. Orlovstvo, koje je tamo ponešto napredovalo, i ako to nije prava narodna organizacija, jer pazi više li manje na mig izvan domovine te je uvijek pripravn poslušati u odlučnom času za povijedi, koje dolaze potajno izvana. Uza sve to je Sokolstvo kod Slovenca relativnim brojem i tehničkom spremom bilo odavno bolje razvijeno nego kod Hrvata, a kamo li kod Srba.

Kod Hrvata je prvi „Sokol“ utemeljen u Zagrebu godine 1874. To je društvo bilo maica za sva ostala Hrvatska Sokolska društva, kojih se je prije rata nabrojilo ukupno do 140, po svim hrvatskim krajevima. Radilo se nije baš tako intenzivno, kako bi bilo željeti, jer nije bilo posebnih sila, koje bi se posvetile i h Sokolstvu, a faljelo je dakako i financijskih sredstava. Kod Hrvata je širenje Orlovstva pogotovo neumjesno, jer se je hrvatsko Sokolstvo smatralo uvijek svenarodnom, međus ranačkom organizacijom te nije davalo povoda fatalnomu i objesnomu cjepljanju narodnih sila. Najbolji dokaz zato jest, što je sarješenom hrvatskog Sokolskog Saveza bio tečajem mnogo godina biran Dr. Lazar Čur, za onda barem veliki i istaknuti katolik. Duh hrvatskoga Sokolstva ne izkjučuje ni danas nikoga, bio on monarhista, republikanac, narodni socijalista ili kulturni klerikalac, samo neka je u prvom redu hrvatski patriota.

Srpsko je Sokolstvo bilo sasvim zaostalo za slovenskim i hrvatskim, počelo se je bujnije razvijati u bivšoj austrougarskoj monarhiji tek nakon posljednjega decenija prije velikoga svetskoga rata, očim mu je život i razvitak u slobodnoj kraljevini Srbiji bio skoro jednak ništici. Tamo je bila druga gimnastička organizacija pod imenom „Dušan Sin“ nešto bolje razvijena, nu i ona jako oskudno.

••

Prvi zadatak Sokolstva je tjelovježba. Ali jačajući i usavršavajući tijelo redovito vrio napreduje i duh, prema glasovitoj i istinitoj latinskoj rečenici „Mens sana in corpore sano“ t. j. u zdravu i krepku tijelu nastaje se zdrav i bodar duh. Prema tomu ostaje racionalna tjelovježba u svakome pogledu od neprocjenjive vrijednosti.

Začlanjenjem u Sokolstvo podvrgava se dječnik još dobrovoljnomu zapu, disciplini, a ta je s oštrno vrijednija, nego li našina „pod morak“ disciplina, kao na primjer u vojsci. Dobrovoljna disciplina uzgaja karaktere, red i točnost. Sokol mora biti uzoran član svakoga dobrog društva, otvorena biča, uredna viadanja, radisne ruke, štedišaa života, dobar član obitelji, maran roditelj. Imada biti vedre duše, prijatelj zdrave šale, ljubiti i gojiti pjesmu, no nikada se ne upuštati u razbrazanje, u pjesme proste i preobijesne.

Medju Sokolima se mora osobito paziti na trjeznost, trezvenost, ima se voditi neumoljiva borba protiv ružnoga alkoholiama. Posvemašnja se apstinencija preporuča, nu nije dakako obvezatna. Ali opijanje se nikako trpjeti ne može, ne smije, mora se strogo izbjegiti. Opijanju po tragu povlači se svako zlo i svaka nesreća. Da u tome pogledu spomenemo samo jednu strahotu: Statistika iz posljednjeg doba dokazuje, da je 90% bludobolnih nastradalo samo u pijanstvu, a to su većinom baš mladi ljudi, koje posljedice bludobolje proganjaju kroz mnogo godina, nje i djecu, dapače djecu djece njihove, Skrof. lozna, padavičava, slabokrvna djeca imadu svoju bolest sahviliti prečesto samo alkoholizmu i u njem počinjenim pogriješakama roditelja.

U Sokolskim se društvima ima uvijek gojiti prava i istinska demokratska misao, koja teži za ravnopravnošću uvijek bez klasa i razlika. Bivši se viši razredi imadu približiti nižima, a niži imadu opet svojom čestitošću nastojati, da se približe višima. Iz takve čvr-

ćenog naprednog humanizma i dobrog patriotizma nužno slijedi bratska ljubav među samim članstvom. Izvajska forma toga je „ti-kanje“, koje je obvezatno kod svih sokolskih sastanaka i priredbi, a može se proširiti i izvan istih. Između inuških i ženskih članova razumno „ti-kanje“ je također dozvoljeno, nu nije obvezatno.

Svaki Sokol mora biti žarki patriota, koji ljubi svoju domovinu i svoj narod, sve čini za njhov napredak te je spreman za nje svaki čas i život žrtvovati. Posve je naravno, da je nama Hrvatima najbliže naša Hrvatska, a onda slijedi Jugoslavenstvo, koje su Hrvati već u svojoj prošlosti bili opetovno prigrlili i za svoju braće sebe žrtvovali, o čem bi baš i historija ubavoga Samobora, u tome pogledu klasično tlo, mnogo pričati znalo. Ali smo žalibože toliko iskrušani i opamčeni, da sada primamo i ljubimo samo ono Jugoslavenstvo, koje nije protivno Hrvatskosti, dočim od krive, lažne jugoslavenške ideje, koja se ispoljuje neprijateljskom i proračunanom zaopćnom Hrvatskosti, zaziramo te ne ćemo ništa od nje da znademo.

U oče bismo sada imali iz bližega promotriti te opširnije progovoriti o nepovoljnim današnjim prilikama Sokolstva na slavenskom jugu. Razvoj tih prilika dobre nam je poznat, jer smo od velikog političkog preokreta sudjelovati na svim glavnim skupštinama Sokolstva te i na Novosadskom Sokolskom saboru. Ali bi ovo predavanje time za danas izišlo predugačko te ćemo o tim stvarima, ako Bog da zdravija drugom prilikom progovoriti. Za danas želimo samo još ovo kazati:

O „Hrvatskom Sokolu“ u Samoboru daleko je pukao dobar glas te se u današnjim općim žalostnim prilikama baš u nj velike nade polažu, a ispuniti se mogu samo onda, ako članstvo izvršuje i podupirajuća, miško i žensko, starije i mlađe pokaže djelotvorni patriotizam, činima a ne samo riječima, ako u radu ustraje, a ne da se zagrije i plane, pa brao oliadi.

Ova čedna Sokolana imada na stanovite dane i sate biti puna kao košnica matice neumornim radom naš starosta, odavno i daleko poznati uzoran Sokolaa i žarki hrvatski patriota. Nu valja raditi na tome, da se i on barem djelomice odtereti od teškoga bremena, koje je dobrovoljno na sebe preuzeo, ali ga — bojim se — ne će ukraj najbolje volje moći i dalje u tome obsegu snositi. Treba pronaći, istaknuti, za redovit rad angažovati uza nj još novih, mladih sila, koje će u radu voditi Sokolsko oduševljenje, a svaku, naročito pako i financijsku pomoć će pružiti sa svoga patriotizma od uvijek dčno samoborsko građanstvo. Neka nam dakle bujno cvjeta i napreduje „Hrv. Sokol“ u Samoboru! Neka se množe i pune redovi Sokolske braće, sestara Sokolica i mladih Sokolica! Neka živi i njima se ponosi Samobor, gnijezdo Sokolovo! Zdravo!

PROSVJETA

Smilje. Izšao je 1. broj ovogodišnjega Smilje, koje je s ovom školskom godinom ušlo u 52. godinu života. List izdaje Hrv. pedagoški sabor, a uređuje ga odlični omi. pisac g. Krajačić, koji ga je svojim marom, i književnim profinjenim ukusom digao do našeg ponajboljeg časopisa za mladež.

Prva sveska donosi dvije pjesme i jednu priču od Bogumila Tonija, te jednu priču od Milana Langa.

Preporučujemo ovaj list roditeljima neka ga pretplaćuju za svoju djecu. Cijena mu je 10 D na cijetu školske godinu.

Ocjena Tonijeva knjige „Pod krošnjama“. U posljednoj svesci našega pedagoške smotra Napredak nalazi se ocjena omiladinske knjige „Pod krošnjama“, što ju je napisao g. Bogumil Toni, a izšao ove godine u svojim odjeljama Hrv. pedagog. književni odbor. —

Gosp. M. Niki, Amerika. Vaš list sam primio, vrlo ste me njime razveselili. Čim novci stignu, razdijelit ću prema Vašoj želji. — Dakle se i Vi veselite radi magarca. Srdačno Vas pozdravljam.

M. Kleščić.

Jabuke rukom brane, na veliko i malo, dobivaju se u Zidanici.

Prodajem peć za drvo i ugljen, prikladna za veću sobu ili lokal. Vidjeti se može u bravarsko-mehaničkoj radionici Vjekoslav Domin.

Javna zahvala.

Najtoplije zahvaljujem gosp. Szandoru Hajošu za dar, koji je dao mojoj djeci u iznosu od 400 K.

Vilma ud. Juratović.

Naučnika za trgovinu željezne robe traži Josip Rudar.

Vinskog droždja svaku količinu kupujem. Mr. M. Kleščić, ljekarnik.

Naučnika za trgovinu specijalnom robom iz bolje kuće traži Josip Herceg.

Mast protiv ozeblina

odstranjuje ozeblina za kratko vrijeme.

Menthol-sladni bonboni

protiv kašlja i promuklosti.

Poznate „Drasove“ yode za kosu, fine kefice za zube, sapuni, parfumi, etc. Dobiva se u ljekarni.

Kino „Lavica“ Samobor.

U nedjelju dne 17. prosinca 1922.
Kolosalna filmska atrakcija

„Gvozdena pesnica“

u 6 velikih činova. U glavnim ulogama Luciano i Linda Albertini.
Predstave počinju u pol 6 i 8 sati.

Muštarđa

dobra i prava samoborska muštarđa dobije se kod Katarine Tonetić, Samobor, Starogradska ulica 35

Objava.

Čast mi je p. n. općinstvu kao i gg. postolarima, čizmarima, opančarima i remenarima, te seljačtvu okolice do znanja staviti, da sam u mojoj mješovitoj trgovini uveo i

trgovinu kožom

te imadem na skladištu sve vrste koža kao teyro, boka, teletinu, kravetinu te ostali kožnati i alatni pribor. Preporučujuć se cijen. općinstvu za što brojnije narudžbe, te se bilježim

s veleštovanjem

Josip Herceg

Samobor, Glavni trg br. 2

Preporučuje se

Trgovina mješovite robe

ručnih radova s raznim tiskom gotove haljine i bluze uz znatno snižene cijene.

Primaju se popravci modernih i sportskih šešira.

Štampanje za vez na poseljnu i druge radove.

Veliki izbor finih čarapa i druge robe.

Melanija Vuja

Obrtnička ulica br. 28.

Javna zahvala

Prigodom neizmjerne žalosti, koja nas je snašla, kad je onako nenadano i teško obolelo i rano, prerano umro naš dobar i ljubljeni, od nas sanda nerazdvojni suprug odnosno otac

dr. Stevo pl. Orešković

iskazano je njema toliko počasti, a nama toliko ljubavi, prijateljstva i štiti, da nam je nemoguće zahvaliti se napose svakomu pojedincu, pa se otime, javno i zajednički, zahvaljujemo svima.

Hvala, bezmjerna hvala osobito preav. gospodinu biskupu dr. Josipu Langu, koji je našeg dragog pokojnika već za života uvijek tako krasno susretao, a i sada, kad je saznao za najgorči čas, onim mihom pohrio u Zagreb na kliniku, da mu podijeli posljednju pomast i pomoli se Bogu, onako sveto nad njim; a onda — odsluživši za nj i sv. misu — u svojoj velikoj dobroti i oštrvosti, sam, iz vlastite pobude, krenuo u Samobor, da vodi pokojnikov sprovod, te neovraćen od željezničke nesreće u Podsusjedu, po svoj onoj cidoj studeni pješke došao ova-mo, da nas tješi i o. avi svetu čin!

Hvala, najdublja hvala i njegovu pratiocu, precasnom gospodinu prebendaru i župniku sv. Marije u Zagrebu, dr. Milanu Bećuhanu, koji je, došavši također tako u Samobor, u prekrasnom nadgrobnom govoru ocrtao pokojnika i kao hvala i kao katolika i kao sina i kao odvjetika i kao supruža i kao suca i uopće kao čovjeka!

Hvala, vječna hvala, svom onom našem dobrom i milom rodu, koji se je sada tako divno rodbinski ponio; svim onim našim mnogobrojnim prijateljima, koji nam i sada iskazuju vjerno prijateljstvo; svim onim mnogobrojnim ljubeznim dosijacima iz Zagreba i još iz daljega i svim onim brojem učesnicima žalosti iz Samobora i okolice, koji ožalosćena srca pribivahu sprovodu ili sv. misi za-dušnici; a naročito cijem samoborskim društvima, koja na sprovod dopuše korporativno; svima onima, koji pridonjese one mnoge i prekrasne vijence i kite cvijeca; svim onim mnogim stotinama i stotinama, koji nam bio usmeno ili pismeno, bilo brzojavno — iskreno izjavise svoju štiti te se izraziše tako divno o pokojniku; svima njima hvala, vječna hvala!

U Samobora, početkom prosinca 1922.

Helena Orešković

Dr. Stefek Orešković.

Zahtijevajte svagdje opće priznato i
obljubljeno

„ADMIRAL“

laštilo.

Cuvajte se patvorina!

Jedini tvorničari: Grubić i Drobac,
Zagreb.